

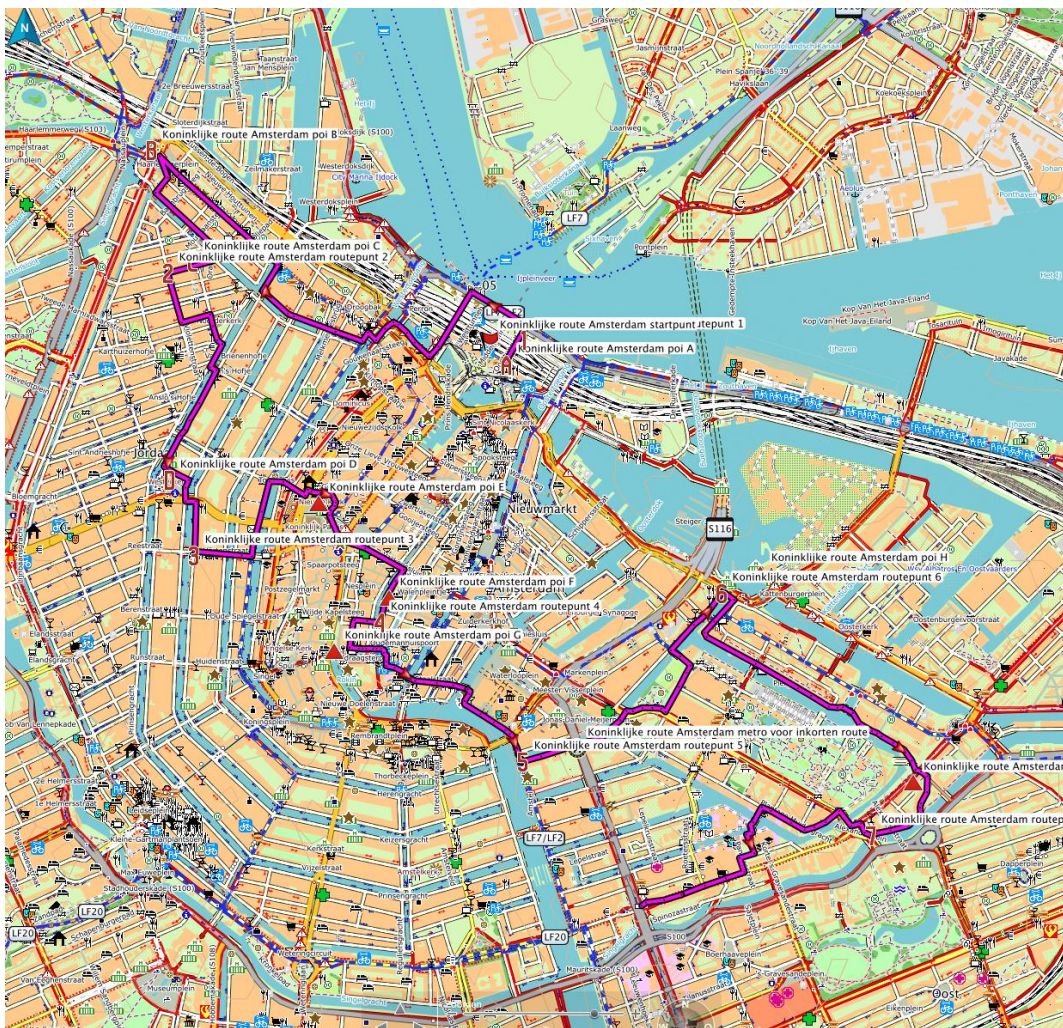

Amsterdam

Willem I

Lodewijk Napoleon betrok in 1808 het stadhuis op de Dam en maakte er een paleis van. Na de Franse tijd wilde koning Willem I het paleis teruggeven aan de stad, maar Amsterdam zag op tegen weer een verhuizing en wilde bovendien het kersverse Koninklijk Huis aan de stad binden. Dat is met mate gelukt. Willem I was waarschijnlijk de koning die het paleis op de Dam het meest intensief heeft gebruikt, gevolgd door Wilhelmina, die er vaak 's winters verbleef en vanaf het dak het uitzicht schilderde. Maar Amsterdam heeft wel voor elkaar gekregen dat alle inhuldigingen en sommige abdicaties hier plaatsvonden en dat belangrijke buitenlandse gasten hier vaak logeren. Deze wandeling is niet zo lang, maar als je al het mooie langs de route bekijkt en bezoekt, dan ben je dagen bezig. Je loopt langs grachten, over de Dam en door de plantagebuurt en ziet behalve veel koninklijke plekken ook talloze toeristische highlights.

Routebeschrijving

1. Verlaat station Amsterdam Centraal via de noordelijke uitgang bij het IJ en ga LA, het IJ aan je rechterhand. Iets voor einde stationsoverkapping LA, door fiets-/voetgangerstunnel. Na tunnel RD over brug, dan voor verkeerslichten RA, fietspad langs rondvaartkantoortjes. Op splitsing rechts aanhouden, via trap omlaag. Na voet-/fietsbrug (rechterhand) pad naar links volgen door tunnel. Na tunnel RA over sluisbrug, meteen LA, Singel en RA, Brouwersgracht. Steeds RD, aan het einde RA, Korte Prinsengracht. LA over eerste brug, Haarlemmerdijk. Aan het einde het Haarlemmerplein oversteken naar de Haarlemmerpoort of Willemspoort, dan terug en RA, Nieuwe Wagenstraat. Aan het einde LA, Brouwersgracht. RA over tweede brug en daarna RD, Willemsstraat.
2. Tweede straat LA, Tweede Goudbloemdwarstraat, na tweede kruising Eerste Lindendwarstraat. Op de volgende kruising LA, Lindenstraat. Eerste RA, Noordermarkt. Aan het einde op de Westerstraat LA en meteen RA langs Prinsengracht. LA over de eerste brug en meteen RA langs andere zijde gracht. RD brug over, daarna eerste LA, meteen na het Anne Frankhuis, rechts de Westerkerk. Aan het einde RA, bij verkeerslichten oversteken, LA over brug (Raadhuisstraat) en RA, Keizersgracht.
3. Eerste LA, Hartenstraat, na brug Gasthuismolensteeg. Voor volgende brug LA, Singel. Op kruising met verkeerslichten RD. RA over de Multatulibrug, daarna RD over fietspad, Torensteeg, na kruising Molsteeg. Aan het einde schuin naar links oversteken, over of langs hekjes, Gravenstraat. Eerste RA, Eggertstraat. De Dam diagonaal naar links oversteken, weg met trambaan oversteken, RD langs monument aan je linkerhand, daarna Damstraat. Na brug RA, Oudezijds Voorburgwal.
4. RA over het tweede voetgangersbruggetje (Makelaarsbruggetje), daarna RD (Sint Barberenstraat). Bijna aan het einde LA, Nes. Aan het einde LA, Grimburgwal (maar voor beeld Wilhelmina even RA). RD over brug, op de volgende brug RA, Oudezijds Achterburgwal, brug over, meteen LA door poort en daarachter bij trap RA. Aan het einde na rond gebouw aan je rechterhand LA. Na poort RD over brug en verder RD, Staalstraat. Steeds RD, na einde straat over fietsbrug, fietspad naar rechts en naar links volgen. Daarna loop je langs de Amstel. Weg met trambaan kruisen, Amstel.
5. Na ophaalbrug, voor de Hermitage, LA, Nieuwe Herengracht. Door tunnel (bij metro!), daarna links aanhouden, tegelpad langs water. Bij brug weg met trambaan oversteken en RA langs hek van Wertheimpark. Bij poort van park LA, Plantage Kerklaan. Volg de weg naar links, Anne Frankstraat. Na brug RA, Nieuwe Herengracht. Bij brug RD, Schippersgracht (eventueel via trappen langs water).
6. Aan het einde RA, Prins Hendrikkade, brug over en weer RA, Kadijksplein. RD door poort 'ENTREPOT-DOK', daarachter weg naar links volgen langs water, Entrepotdok. Steeds RD, na 600 m over brug, verderop RD over fietspad. Weg met trambaan kruisen, RD door poort 'Oranje-Nassau'. Na die poort schuin RA door plantsoen en voor water RA. Water aan je linkerhand steeds volgen tot vlak voor weg met trambaan.
7. Voor die weg RA door Muiderpoort. Na poort LA, RA over brug en meteen LA, Plantage Muidergracht. Bocht naar rechts, daarna eerste LA, over voetbrug naar Roeterseiland-campus. Vlak daarna over nog een voetbrug, daarna rechts/ links slalommen (globaal schuin naar rechts gaan) over universiteitsterrein. Je komt uit op een weg met trambaan, de Sarphatistraat. Daar RA naar het Weesperplein en eventueel met metro terug naar Amsterdam Centraal.

Praktische informatie

Lengte van de wandeling

10 km

Inkorten

tot 7 km als je stopt bij metrostation Waterlooplein

Startpunt

NS-station Amsterdam Centraal

Parkeren

Voordelig bij P+R Zeeburg, Zuiderzeeweg 46a, Amsterdam. Vanaf daar sneltram naar Amsterdam Centraal.

OV

Station Amsterdam Centraal

Horeca

Overall langs de route volop

Honden

Aangelijnd toegestaan

Achtergrondinformatie

a Koninklijke wachtkamer

Voor je station Amsterdam Centraal verlaat kun je een blik werpen op de koninklijke wachtkamer aan perron 2, direct bij de oostelijke trap. Wie weet wacht de koning of een koninklijke gast er op de trein. De kans is niet groot, maar het is ook niet helemaal uitgesloten: op 15 februari 2013 wachtte Willem-Alexander hier nog met zijn gezin op de wintersporttrein naar Lech.

b Willemspoort

De Haarlemmerpoort wordt zo genoemd, omdat verkeer van Amsterdam naar Haarlem hier de 19e-eeuwse stad verliet. De poort vervangt sinds 1840 de 17e-eeuwse voorganger, die wegens bouwvalligheid was gesloopt. Op 27 november 1840, een dag voor zijn inhuldiging, opende de aanstaande koning Willem II de nieuwe poort. Deze wordt daarom ook wel Willemspoort genoemd. De stadsomwalling werd toentertijd al ontmanteld en een poort was daarom niet meer nodig, maar het idee was dat er een triomfale ingangspoort moest zijn voor vorstelijke gasten.

c Willemsstraat

Deze straat heeft een bijzondere band met ons koningshuis. De bewoners stelden voor om na de demping van de Goudsbloemgracht in 1857 de nieuwe straat te vernoemen naar koning Willem I. Dat was voor zijn kleinzoon, de toenmalige koning Willem III, aanleiding om zijn bezoek aan Amsterdam dat jaar af te sluiten met een rit door de kersverse Willemstraat (toen met nog maar één s). Zijn opvolgers Emma, Wilhelmina en Juliana maakten een traditie van de rit door deze straat.

Volgens de overlevering was het een idee van de Oranjevereniging van de Willemstraat om koningin Wilhelmina bij haar inhuldiging in 1898 namens de bevolking van Amsterdam een gouden koets te schenken. In dezelfde koets rijdt de koning nog steeds jaarlijks op Prinsjesdag naar het Haagse Binnenhof.

d Westerkerk

Deze tussen 1620 en 1631 gebouwde kerk is een van de oudste kerken in Amsterdam die als protestantse kerk werd gebouwd. De Westertoren, onderdeel van de kerk, 'parel van de Jordaan' en de hoogste kerktoren van Amsterdam (87 meter) is veel bezongen en beschreven. Anne Frank, wier museum je net passeerde, beschreef het carillon. Bovenop prijkt de blauwe keizerskroon.

Op 10 maart 1966 werd het huwelijk tussen prinses Beatrix en Claus von Amsberg hier voltrokken. Ze weken uit naar deze kerk, omdat de Nieuwe Kerk werd gerestaureerd. Toen het bruidspaar in de gouden koets via de Raadhuisstraat onderweg was naar de Westerkerk, ontplofte vlakbij de koets een rookbom. Deze was over de hoofden van het publiek heen richting koets geslingerd door een provosympathisant. TV-kijkers over de hele wereld zagen de dikke rookwolken.

e Paleis en Nieuwe kerk op de Dam

Het Paleis op de Dam is al ruim twee eeuwen dé pied à terre in Amsterdam van al onze koningen en koninginnen. Het werd halverwege de 'gouden' 17e eeuw gebouwd als stadhuis. Vanwege de euforie over het einde van de geldverslindende Tachtigjarige Oorlog werd het duurste ontwerp, dat van Jacob van Campen, uitgevoerd. Naar verluidt staat het op het onwaarschijnlijke aantal van 13.659 palen. Maar het was dan ook op dat moment het grootste niet-kerkelijke gebouw ter wereld. Het stadhuis werd in 1808 aangeboden aan Lodewijk Napoleon, die het liet verbouwen tot paleis. Toen werd ook het balkon aangebracht, waarop veel koningen en koninginnen zich later hebben laten toejuichen. Willem I begon de traditie in 1814. Vanaf het balkon werden toen penningen uitgestrooid over het juichende publiek. De eerste gast die bij Willem I in het paleis kwam logeren, was tsaar Alexander I in de zomer van 1814.

Alle Koninklijke inhuldigingen hebben plaatsgevonden in de torenloze Nieuwe Kerk naast het paleis op de Dam. De kerk werd vanaf 1408 gebouwd omdat de 'oude' Sint Nicolaaskerk te klein was geworden voor de snel groeiende bevolking van Amsterdam. Tijdens de inhuldigingen werd de kerk niet gebruikt als Godshuis, maar was het een tijdelijke vergaderzaal van de Staten-Generaal. Alle volksvertegenwoordigers doen dan een eed aan de nieuwe koning of koningin.

f Prinsenhof

De Prinsenhof is nu onderdeel van hotel The Grand. Ga even naar de binnenplaats om dit oude onderdeel, waarvan het uiterlijk grotendeels dateert uit 1661, goed te bekijken. Vanaf begin 15e eeuw was hier een klooster, maar na de Alteratie van Amsterdam in 1578, toen het stadsbestuur een ommezwaai maakte van katholiek naar grotendeels calvinistisch, werd het een logement voor hoge gasten. De eerste Oranje-gast was Willem van Oranje, in 1580 of 1581. Daarna verbleven hier tot halverwege de 17e eeuw nog diverse andere prinses van Oranje.

Tijdens twee periodes diende de Prinsenhof als stadhuis. Eerst vrij kort tussen 1652 en 1656, toen het oude stadhuis op de Dam was afgebrand en moest worden gewacht tot het nieuwe stadhuis klaar was. Daarna van 1808, toen het stadhuis op de Dam veranderde in een paleis voor Lodewijk Napoleon, tot 1988, toen de Stopera aan het Waterlooplein in gebruik werd genomen.

g Beeld Wilhelmina

Het beeld van de jonge koningin Wilhelmina te paard aan het Rokin was een initiatief van Amsterdamse vrouwenorganisaties en is betaald met geld van de Amsterdamse bevolking. Aanvankelijk was het de bedoeling om de standvastige koningin achter de microfoon van radio Oranje af te beelden, maar de kunstenares Theresia van der Pant vond dit geen goed idee: dat was al vaker gedaan. Het beeld is in 1972 onthuld in het bijzijn van koningin Juliana.

h Koningssloep in Scheepvaartmuseum

Op de Prins Hendrikkade zie je het witte Scheepvaartmuseum, waar sinds 2015 na een afwezigheid van acht jaar de Koningssloep weer te zien is. Hij is in 1816-1818 gebouwd voor koning Willem I. Als zeevarende natie moest Nederland zoets natuurlijk wel hebben. De rijk vergulde sloep is in totaal slechts 24 keer gebruikt. De laatste keer was in 1962. Wilhelmina was een regelmatige gebruiker. Bij iedere tewaterlating die zij verzorgde, liet ze zich per sloep naar de werf varen.

i Oranje Nassaukazerne

Deze kazerne is het langste (278 meter!) van een hele sliert 19e-eeuwse militaire gebouwen aan de Sarphatistraat. De kazerne was onderdeel van de Stelling van Amsterdam, een 135 kilometer lange linie ter verdediging van de stad. Napoleon gaf opdracht tot de bouw van de dure kazerne. De hele Amsterdamse bevolking moest eraan meebetalen. Wie dat niet kon of wilde, moest Franse soldaten in huis nemen.

De kazerne was nog maar net klaar of de Franse troepen verlieten Nederland. De Franse symbolen aan de gevel werden vervangen door het kleurige wapenschild van Willem I toen hij nog soeverein vorst was. Toen hij later koning werd, veranderde het wapenschild, maar het schild boven de kazernepoort bleef tot de dag van vandaag ongewijzigd.

Het gebouw bleek vochtig en tochtig en werd in 1830 afgekeurd voor de huisvesting van mensen. Daarna werd het achtereenvolgens gebruikt als onderkomen voor dieren van Artis, voor de opslag van militaire voertuigen en als verblijf voor militaire postduiven. Uiteindelijk werd het toch weer een kazerne, tot 1987. Nu bestaat het complex uit kantoren en woningen.

Route en tekst van deze route zijn gemaakt door Ad Snelderwaard, zie voor meer info www.adsnelderwaard.com. Deze wandeling is als pdf-bestand met topografische kaart, gps-track en beelden te vinden op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/amsterdam/16518/. Ik ben benieuwd naar je reactie op deze wandeling; opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op www.wandelzoekpagina.nl of op adsnelderwaard@xs4all.nl.

In de wandelgids 'Vorstelijk wandelen' nemen Sietske de Vet en Ad Snelderwaard je in 12 wandelingen mee rond historische plekken waar de voorouders van de koning woonden maar ook wandelden. De gids is te koop bij de boekhandel of online te bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl.